

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS
Miljøvern avdelingen

Søndre Follo renseanlegg - Revisjonsrapport

Bedriftsnr. 974821184 Anleggsnr. 0211.0024.01 Kontrollnr. 2013.002.R.FMOA Saksnr. 2013/5225 Rapportdato: 5/6-2013

Opplysninger om virksomheten

Navn	Søndre Follo Renseanlegg
Organisasjonsnr.	974821184
Gårdsnr./Bruksnr./Kommune/Kom.nr.	60/7/Vestby/0211
UTM-koordinater	UTM 32 (594800,6606800)
Besøksadresse	Hauerveien 175
Postadresse	1540 Vestby
Telefonnr.	64984360
E-post	per.arne@sfrrens.no
NACE-kode	37.000 - Oppsamling og behandling av avløpsvann

Opplysninger om revisjonen

Revisjonsdato	Formøte: 16. mai 2013 Intervjudag: 23. mai 2013 Sluttmøte: 30. mai 2013
Virksomhetens representanter	Per Arne Christiansen (daglig leder) Rune Larsen (formann) Håkan Bergman (driftsoperatør, verneombud)
Fylkesmannens kontrollører	Marte Strand Kvalø (revisor) Anne Stine Zakariassen (revisjonsleder)
Bakgrunn for kontrollen	Frekvensbasert revisjon
Tema for kontrollen	Status for oppfølging av utslippstillatelse, internkontroll i forhold til ytre miljø.

Sammendrag av resultat

Fylkesmannen avdekket 4 avvik og 1 anmerkning under kontrollen. Disse er:

Avvik 1: Virksomhetens internkontroll har mangler.

Avvik 2: Søndre Follo Renseanlegg (SFR) har mangler knyttet til kontroll med overløp til resipient.

Avvik 3: Anleggets kapasitetsramme er overskredet i 2012.

Avvik 4: Søndre Follo Renseanlegg mangler en samlet oversikt over virksomheter som representerer en risiko for avløpsrensing- og slamhåndtering.

Anmerkning 1: Gjennomgangen av energisystemet for anlegget bør forbedres.

Avvikene og anmerkningene er beskrevet på sidene 3-7. (For definisjon på avvik og anmerkning, se side 2).

Innledning/Bakgrunn

Søndre Follo Renseanlegg (SFR) fikk ny utslippstillatelse fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus den 21. november 2011. Tillatelsen gjelder utslipp av kommunalt avløpsvann fra SFR med utslippsledning til Emmerstadbukta i Oslofjorden. I tillegg omfatter tillatelsen pumpestasjonene Tveten (påslipp fra Vestby kommune) med overløp og Krombekken (påslipp fra Ås kommune) med overløp. Tillatelsen må sees i sammenheng med tillatelsene til Vestby kommune (2011) og Ås kommune (2010).

Revisjonsrapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under kontrollen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Defineres som mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette innebærer for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår i utslippstillatelser eller dispensasjoner.

Anmerkning: Defineres som et forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f.eks. være mangler eller svake punkter ved virksomhetens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte.

Dokumentunderlag og regelverk

- *Utslippstillatelse for Søndre Follo renseanlegg.* Tillatelsen er datert 21. november 2011.
- *Lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven)*, av 13. mars 1981, med senere endringer
- *Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)*, av 1. juni 2004, med senere endringer
- *Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)*, av 6. desember 1996, med senere endringer.
- *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)*, av 1. juni 2004, med senere endringer.

Oppfølging

Tilbakemelding på utførte og planlagte tiltak sendes Fylkesmannen innen tilbakemeldingsfristen 1. november 2013.

Resultat fra kontrollen

Det ble gitt 4 avvik under kontrollen.

Avvik 1: Virksomhetens internkontroll har mangler

Avvik fra:

- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 1 – oversikt over lover, forskrifter og krav.
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 4 – fastsette miljømål.
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 7 – iverksette rutiner.
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 8 – foreta systematisk overvåkning og gjennomgang.
- Avfallsforskriften kap 11- Farlig avfall.
- Utslippstillatelse for Søndre Follo renseanlegg, datert 21. november 2011, pkt 10.

Avviket omfatter:

- a) SFR har ikke dokumentert at det foretas en systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt.
- b) SFR mangler en god oversikt over hvilke krav som gjelder for anlegget og har ikke dokumentert konkrete og etterprøvbare miljømål.
- c) SFRs rutine for avvikshåndtering er mangelfull.
- d) SFR har ikke utarbeidet en rutine for håndtering av farlig avfall.

Kommentarer:

a) Systematisk overvåkning

Det er ikke dokumentert at det foretas en systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt. SFR har ingen rutine for oppdatering og revidering av internkontrollsystemet.

Internkontrollsystemet har en viktig funksjon i å sikre en helhetlig planlegging og oversikt over virksomheten. Alle dokumenter, planer, rutiner for avløpsområdet må være en del av internkontrollsystemet. Under revisjonen kom det fram at SFR har mange planer, sjekklister og rutiner som ikke er tatt inn som en del av internkontrollen. Dette gjelder f.eks oppgaveliste, beredskapsplan, risikovurdering samt handlingsplan.

SFR har utført miljørisiko av avløpssystemet, men mangler en skriftelig rutine for utarbeidelse av risikovurderinger.

b) Oversikt over lover og forskrifter og miljømål

Det finnes ingen oversikt over aktuelt regelverk i internkontrollen. Tillatelsen fra FMOA er heller ikke tatt inn i internkontrollsystemet. Både gjeldende mål, organisasjon, regelverk, tillatelser og rutiner for oppdateringer, revisjoner bør dokumenteres i internkontrollsystemet.

SFR har i sin internkontroll blant annet utarbeidet et generelt mål om at de skal forhindre skader på ytre miljø. Dette bør utdypes til mer konkrete og etterprøvbare miljømål.

c) Mangelfulle rutiner for avvik

SFR har etablert en rutine for avviksbehandling, men den brukes ikke av de ansatte. Det er der ikke definert i hvilke tilfeller det skal registreres avvik. Det fylles ut avviksskjema, men det er ikke laget oversikt over avvik som er registrert for å kunne identifisere gjentakende avvik. Flere av utfylte avviksskjema mangler bekreftelse på at tiltak er gjennomført. I 2012 er anleggets kapasitetsramme overskredet noe (25 996), uten at det er avvikshåndtert (se avvik 3).

Et velfungerende avvikssystem har en viktig funksjon i å fange opp uønskede hendelser som er gjentakende og dermed en viktig del av internkontrollsystemet. For at avvikssystemet skal bli levende, bør det fokuseres mer på opplæring i avviksregistreringer og nytten av dette. En konkretisering fra ledelse av hvilke hendelser som skal avviksregistreres for avløpsområdet kan bidra til at systemet blir lettere å bruke. Alle deler av avløpsanlegget bør være inkludert i avviksbehandling for ytre miljø, som avløpsnett, overløp, renseanlegg, slambehandling og utslippsmålinger.

d) Manglende rutine for farlig avfall

Virksomheten har ikke utarbeidet en rutine for håndtering av farlig avfall. Under revisjonen kom det frem at det var usikkerhet om hva som skal defineres som farlig avfall, og hva som er riktig håndtering av dette. For å sikre at alt farlig avfall som oppstår ved virksomheten håndteres riktig, bør det utarbeides en skriftlig rutine for dette som formidles til alle ansatte.

Avvik 2: Søndre Follo Renseanlegg har mangler knyttet til kontroll med overløp til resipient

Avvik fra:

- Utslippstillatelse for Søndre Follo renseanlegg, datert 21. november 2011, pkt 5, 6 og 7.

Avviket omfatter:

- a) SFR avviksbehandler kun overløp som varer i mer enn 1 time.
- b) SFR har ikke god dokumentasjon av hvordan utslippspunkterene påvirker resipienten.

Kommentarer:

a) Avviksbehandling av overløp

Under revisjonen kom det fram at dagens praksis er at overløp over en time avvikshåndteres. I utslippstillatelsen pkt 5 fra FM står det at **alle** utslipp fra overløp skal registreres som avvik og årsak samt tiltak beskrives.

b) Påvirkning av resipienter

I tillatelsen er det gitt krav om at selskapet skal delta i et samordnet overvåkningsprogram med vannområde MORSA og eierkommunene. Selskapet skal ha god oversikt over hvordan resipienten påvirkes ved utslippspunkt.

SFR har overløp til Krombekken som renner videre til Hølenvassdraget, og Ringbekken som renner videre til Tjennstjernet. Dette er sårbare ferskvannsresipienter.

Under revisjonen kom det fram at det ikke foreligger beskrivelser av hvordan resipienter blir påvirket av overløpsutslippene. Under revisjonen kom det fram at SFR har kontaktet eierkommunene, men ikke klart å få fram tilstrekkelig dokumentasjon på påvirkning av resipientene. SFR har dermed ikke god nok oversikt over hvordan resipienten påvirkes.

Virksomheten må foreta en miljørisikovurdering av overløpene basert på overløpsfrekvens(sannsynlighet) og konsekvens(utslippsmengde og påvirkning) i henhold til utslippstillatelsens krav. På bakgrunn av dette vurderes om SFR kan foreta egne tiltak innenfor sitt system som kan bidra til at overløpsvannmengdene i tilknytningspunktene kan reduseres.

Avvik 3: Anleggets kapasitetsramme er overskredet i 2012

Avvik fra:

- Utslippstillatelse for Søndre Follo renseanlegg, datert 21. november 2011, pkt 1.

Avviket omfatter:

- a) Anleggets belastning var i følge årsrapporteringen for 2012 over 25000 pe (25996).

Kommentarer:

SFR har opplyst om at det planlegges en utvidelse av anlegget. Fremmedvann inn på avløpsnett tar opp mye av kapasiteten på avløpsnett og renseanlegg.

Avvik 4: Søndre Follo Renseanlegg mangler en samlet oversikt over virksomheter som representerer en risiko for avløpsrensing- og slamhåndtering.

Avvik fra:

- Utslippstillatelse for Søndre Follo renseanlegg, datert 21. november 2011, pkt 14.

Avviket omfatter:

- a) Selskapet har ikke en samordnet oversikt over virksomheter med påslipp av kjemikalier til det kommunale avløpsnett.

Kommentar:

Under revisjonen kom det fram at Søndre Follo renseanlegg har arbeidet med å få en total oversikt over virksomheter med påslipp som kommer til renseanlegget, og har kjennskap til hvilke virksomheter som skaper størst utfordringer. Søndre Follo renseanlegg har forsøkt å ta opp problemet med eierkommunene, uten at dette har ført til noen endelig løsning. Det eksisterer heller ikke en varslingsrutine mellom virksomheter med påslipp, eierkommunene og renseanlegget ved påslippshendelser.

Det er svært viktig at det etableres et samarbeid mellom eierkommunene og Søndre Follo renseanlegg mht påslipp, som leder til at det blir kontroll på påslippssituasjonen. Kommunene skal i følge sine utslippstillatelser gjennomføre kartlegginger av virksomheter med påslipp til avløpssystemet. Søndre Follo renseanlegg må i samarbeid med eierkommunene etablere en samordnet liste over risikovirksomheter. Det er svært viktig at renseanlegget involveres i utforming av påslippsavtaler og eventuelle rensekrav før påslipp. Det er viktig at det er en varslingsrutine mellom virksomheter med påslipp, eierkommunene og renseanlegget ved påslippshendelser. Nødvendige varslingsrutiner må inngå i beredskapsplanen.

Anmerkninger

Det ble gitt 1 anmerkninger under kontrollen.

Anmerkning 1: Gjennomgangen av energisystemet for anlegget bør forbedres

Kommentar:

Det er i utslippstillatelsen satt krav om at det skal utarbeides et energistyringssystem innen 1.10.2012. SFR har gitt en tilbakemelding på at dette bør sees i sammenheng med den forestående utvidelsen og at utarbeidelse av et mer omfattende energistyringssystem bør utarbeides parallelt med utvidelsen. Fylkesmannen mener anlegget også for dagens drift må dokumentere gode rutiner for tiltak som iverksettes for at utnyttelsen av energien blir best mulig.

Andre forhold

Nedenfor er det listet opp elementer som Fylkesmannen ønsker å trekke frem som spesielt positive:

- SFR har etablert mange gode sjekklister, som for eksempel liste over ukentlige oppgaver med egen kolonne for ”utført”.
- SFR gjennomfører faste morgenmøter mellom daglig leder for renseanlegget og driftsoperatørene. På møtene gjennomgås oppgavelista. Disse møtene fungerer svært godt og er viktige for den daglige driften av renseanlegget.
- Driftsoperatørene ved virksomheten har rullerende vaktordninger, slik at alle driftsoperatørene kjenner alle delene av renseanlegget. Dette gjør at driften blir mindre sårbar ved for eksempel sykdom.
- Det er utarbeidet detaljerte sjekklister for driftsoperatørene.
- Det er etablert en egen ”velkommen perm” med interne rutiner og sjekklister som deles ut til alle nyansatte.